Poliisin toimintaympäristö ja rahoitus

Eduskunnan hallintovaliokunta 22.10.2019

Poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen, Poliisihallitus

Poliisin toimintaympäristö

Perinteiset uhat pysyvät – Uudet uhat haastavat

YHTEISKUNTA MUUTOKSESSA

Kaupungistuminen etenee
Kasvukeskukset kasvavat nopeasti ja maaseutu tyhjenee.

Väestörakenne muuttuu
Syntyvyys laskee, väestö ikääntyy ja maahanmuuton myötä väestö monimuotoistuu.

Polarisaatio ja syrjäytymiskehitys
Taloudellinen, hyvinvoinnin, ongelmien, mielipiteiden ja arvojen polarisaatio. Syrjäytyminen kansallisena haasteena.

Teknologinen vallankumous
Teknologiakehitys, tekoäly ja kyberuhat. Algoritmiluupit ja palvelunestohyökkäykset voivat aiheuttaa suuria häiriötilanteita.

Globaali turvallisuusympäristö
Kansainvälistyminen, globaalit uhat, vapaa liikkuvuus ja verkostoituminen.

HEIJASTUSVAIKUTUKSET POLIISIIN

Rikosten kokonaismäärä laskee, mutta rikokset koskettavat yhä voimakkaammin tiettyjä haavoittuvia ryhmiä.

Ongelmien kasautuminen, mm. yksinäiset sudet –ilmiö ja moniongelmaiset nuoret rikosten tekijöinä ja uhria.

- Ilmoitettujen seksuaalirikosten määrä ja huumausaineiden käyttö sekä niihin liittyvä rikollisuus lisääntyvät (silti vain osa tulee poliisin tietoon).
- Ilmastonmuutoksen myötä lisääntyvä sääntely lisää ympäristörikosten houkuttelevuutta.

Rikokset ovat entistä monialaisempia, kansainvälisempiä ja niiden selvittäminen on vaativaa.

- Tutkinta-aikojen kesto mm. talous- ja massarikoksissa.
- Verkossa tapahtuva ja verkkoa hyödyntävä rikollisuus.
- Järjestäytynyt rikollisuus kasvaa, kansainvälistyy ja kovenee lähivuosina.

Uudenlaiset rikollisuuden haasteet

- Tekoäly, kyberrikollisuus, miehittämättömät ilma-alukset (droonit). Tekoälyn vaikutuksista ei ole riittävästi tietoa. Yleisen keskustelun joukkomanipulointimahdollisuus lisääntyy.
- Rikolliset hyödyntävät verkkoa muun muassa tiedonhankintaan ja verkostoitumiseen.
- Tietokoneet, älypuhelimet ja verkko yhä useammassa perinteisessä rikostutkinnassa jossain muodossa mukana.
- Hybridiuhat, kyberrikollisuus, informaatiovaikuttaminen,

POLIISI

Keskeiset ajankohtaiset

Poliisi on vielä pystynyt melko hyvin vastaamaan perustehtäviensä haasteisiin.

Toimintaympäristö kuitenkin muuttuu voimakkaasti; uudenlaisia, monimutkaistuvia ja kansainvälistyviä tehtäväkokonaisuuksia ilmentyy jatkuvasti (esimerkkinä verkkorikollisuus).

Lainsäädäntömuutoksista aiheutuu lisätehtäviä, joihin ei aina osoiteta tarvittavia lisäresursseja.

Tästä muodostuu haasteita poliisitoiminnan suunnittelulle ja resurssien allokoinnille. Samaan aikaan jo olemassa olevat tehtävät on hoidettava. Yhtälö on paikoin mahdoton.

Jatkuva resurssivaje näkyy henkilöstön hyvinvoinnin heikkenemisenä.

Avin tarkastuksissa on ilmennyt laajasti psykososiaalista kuormittumista erityisesti rikostutkinnan ja vartijoiden keskuudessa. Poliisin vaste edellyttää yhä kovempia priorisointeja ja venymistä yli äärilaidan. Tämä ei voi olla pysyvä "normaali".

Poliisikoulutus tuottaa riittävästi henkilöstöä 7500 poliisin määrän saavuttamiseen, mutta rahoituksessa tulee henkilöstömenojen lisäksi huomioida myös välttämättömät toimitilakustannusnousut sekä ei-harkinnanvaraiset ICT-kustannusten nousut.

Viimevuotisten korvamerkittyjen ja pistemäisten tasonnostojen kanssa ei voida tehdä samanaikaisia ilmoitusluonteisia kulujen lisäyksiä – ts. kanavoida korotusta pois toisesta päästä (esim. ICT- ja toimitilakulujen osalta).

POLIISI

Poliisitoiminnasta vuonna 2019

Hälytyspalveluiden saatavuus on pystytty turvaamaan.

- Toimintavalmiusaika on heikentynyt hieman.
- Valvontaa häiriöalttiilla alueilla on lisätty.
- Laitosten välillä on eroja valvonnan vaikuttavuudessa lähiöturvallisuuteen.
- Enimmäisvasteajat määrittelyssä.

EU -puheenjohtajuuskauden aiheuttamista lisätehtävistä on huolehdittu, mikä osaltaan vaikuttaa heikentävästi erityisesti liikenteen valvonnan kuluvan vuoden tuloksellisuuteen.

- Turvajärjestelyt tukitoimineen sujuneet erinomaisesti, joukkojen yhteishenki hyvä.
- Resursseja on lisätty ensimmäisen suunnittelun jälkeen. Esitetty lisäbudjettia SM:lle.

Ennalta estävän toiminnan strategian täytäntöönpano ja toteutus on aloitettu yhteistyössä muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

- Poliisiyksiköille on osoitettu talousarvion mukaiset lisäresursoinnit ennalta estävään toimintaan sekä nettipoliisitoimintaan.
- Erityisesti Internetissä tapahtuva lasten seksuaalisen hyväksikäytön ennalta estävä toiminta.

Panostettu tietojohtamisen kehittämiseen ja laitosten analyysitoiminnan ohjaamiseen. Toimintaympäristöanalyysi.

POLIISI

Poliisitoiminnasta vuonna 2019

Lapsiin kohdistuvan rikollisuuden koulutus keskitetään kokonaan Poliisiammattikorkeakoululle.

- Tavoitteena kokonaisuuden koordinoinnin kehittäminen.

Erityistoimintojen suorituskykyä ja omasuojaa on parannettu merkittävästi hankkimalla uusia suojattuja ajoneuvoja, sekä uusimalla aseistusta, suojavälineitä, muuta erityisvälineistöä ja kalustoa.

UB-case; valtakunnallinen maali, johon isketty laajalla keinovalikoimalla.

- Mukana hallinnollinen rikostorjunta (yhdistysoikeudellinen kanne toiminnan kieltämiseksi).

Porvoon ampumistapaus on osoitus poliisityön uusista uhista.

- Sisäinen selvitysryhmä arvioi kokonaisuutta.
- Välineet, lainsäädäntö ja resurssit ovat valmiuden tae.

Kuopion tapaus

- Erinomaista toimintaa kaikilla sektoreilla; kentän ensivaste ja muu operatiivinen toiminta, viestintä kaikilla tasoilla, tutkinnan julkisuuskuva ym.

Rikosten määrä ja selvitystaso 2010–2018

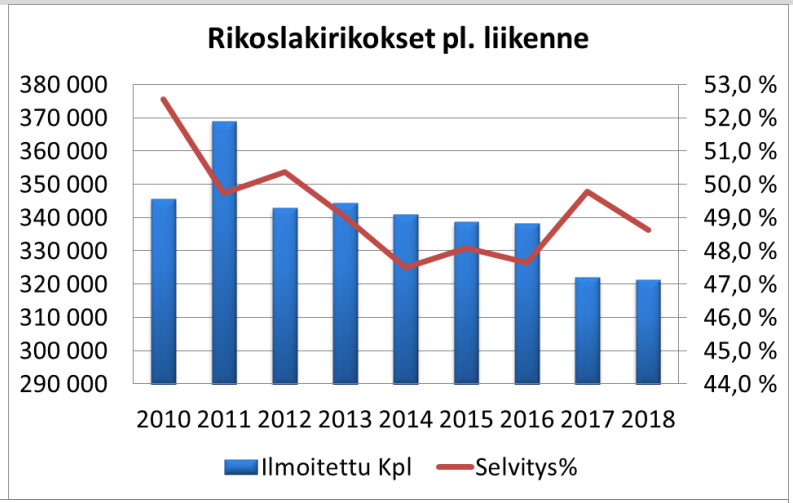

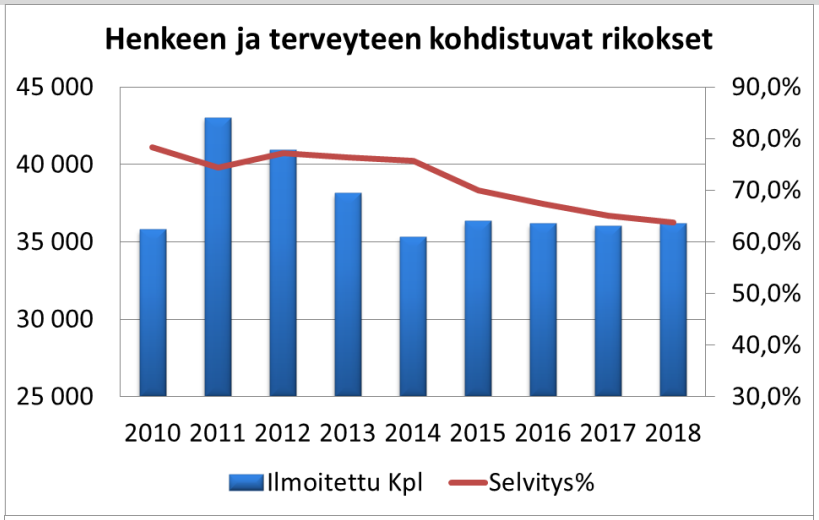

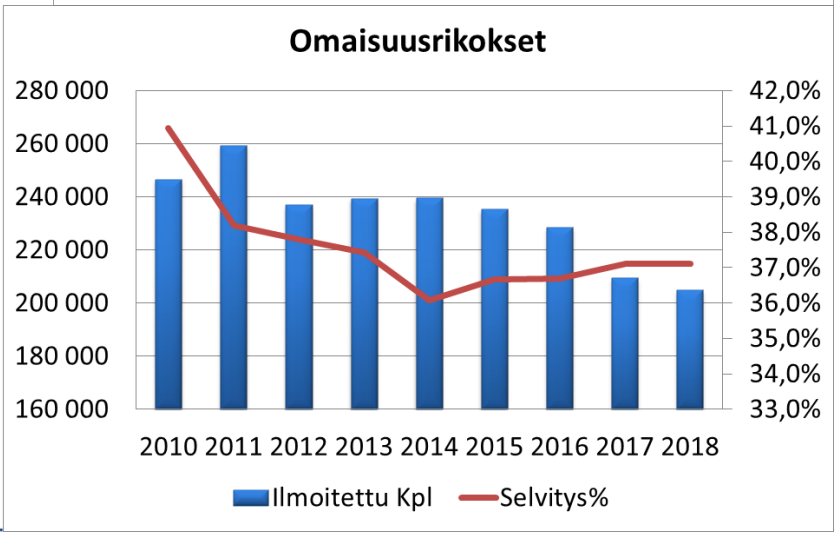

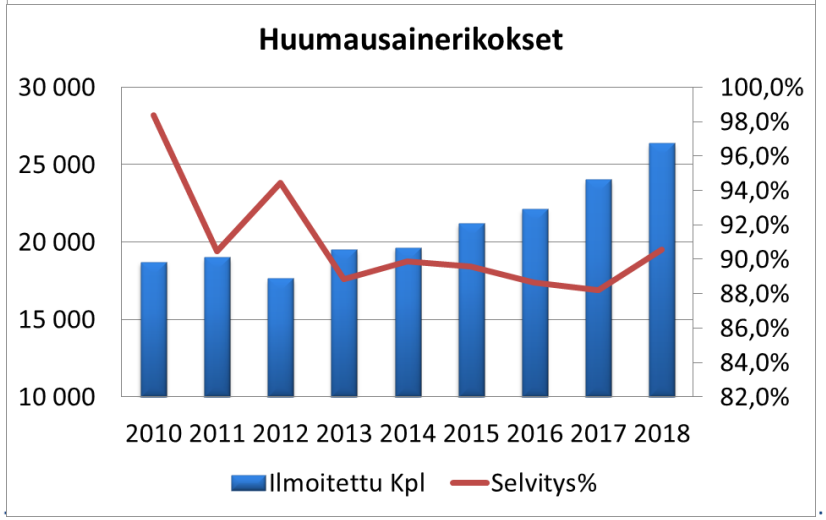

POLIISI

Rikostorjunnan toiminnallinen nykytilanne lukuina

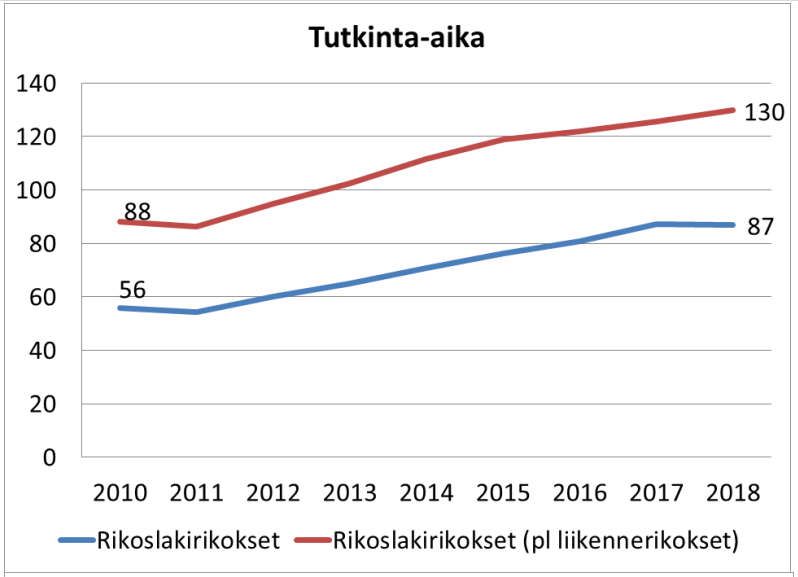

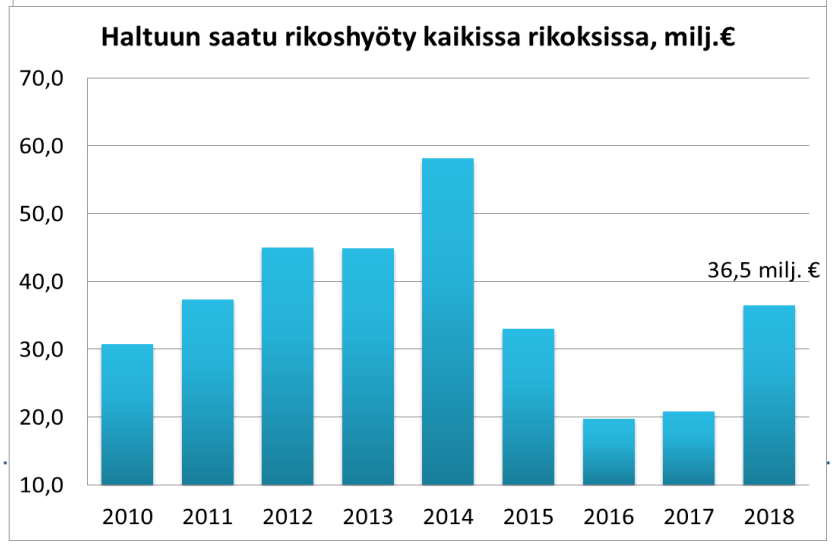

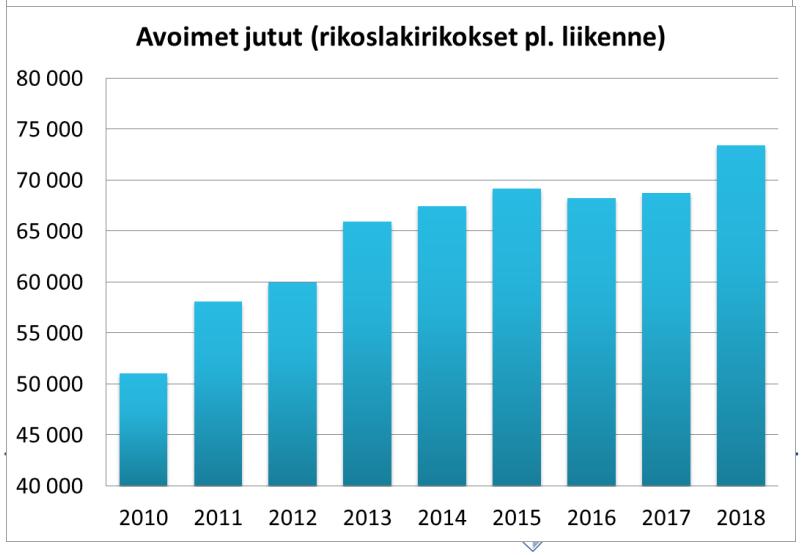

Poliisin henkilöstö lukuina

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ
Henkilötyövuodet 2010-2018

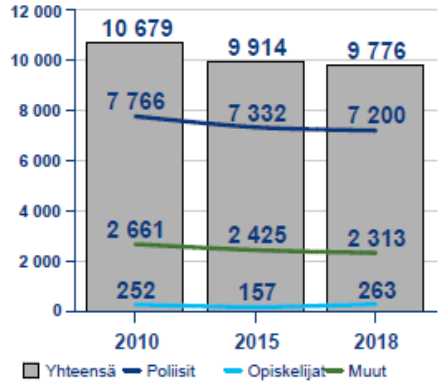

IKÄJAKAUMA
2018

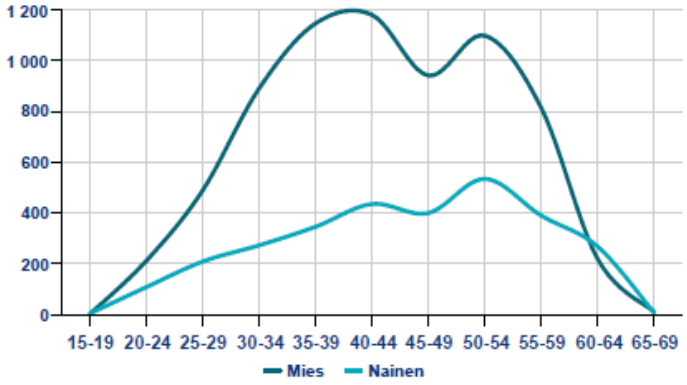

KESKI-IKÄ
2018
43,5 vuotta

KOULUTUS
2018

SUKUPUOLIJAKAUMA
2018

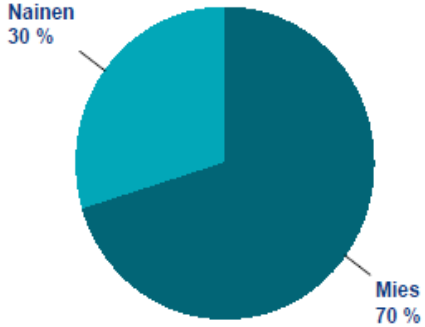

TYÖHYVINVOINTI
Kokonaistyötyytyväisyysindeksi

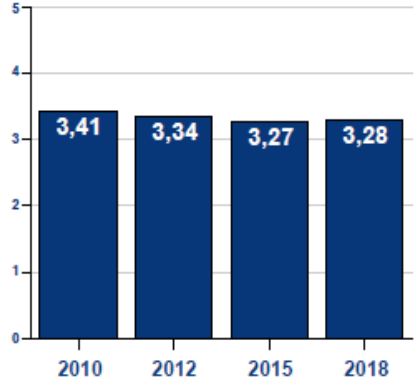

1-5: 1=erittäin tyytymätön; 5=erittäin tyytyväinen

SAIRAUSPOISSAOLOT
Työpäivää/htv

Poliisimies määrän kehitys 2010–2023

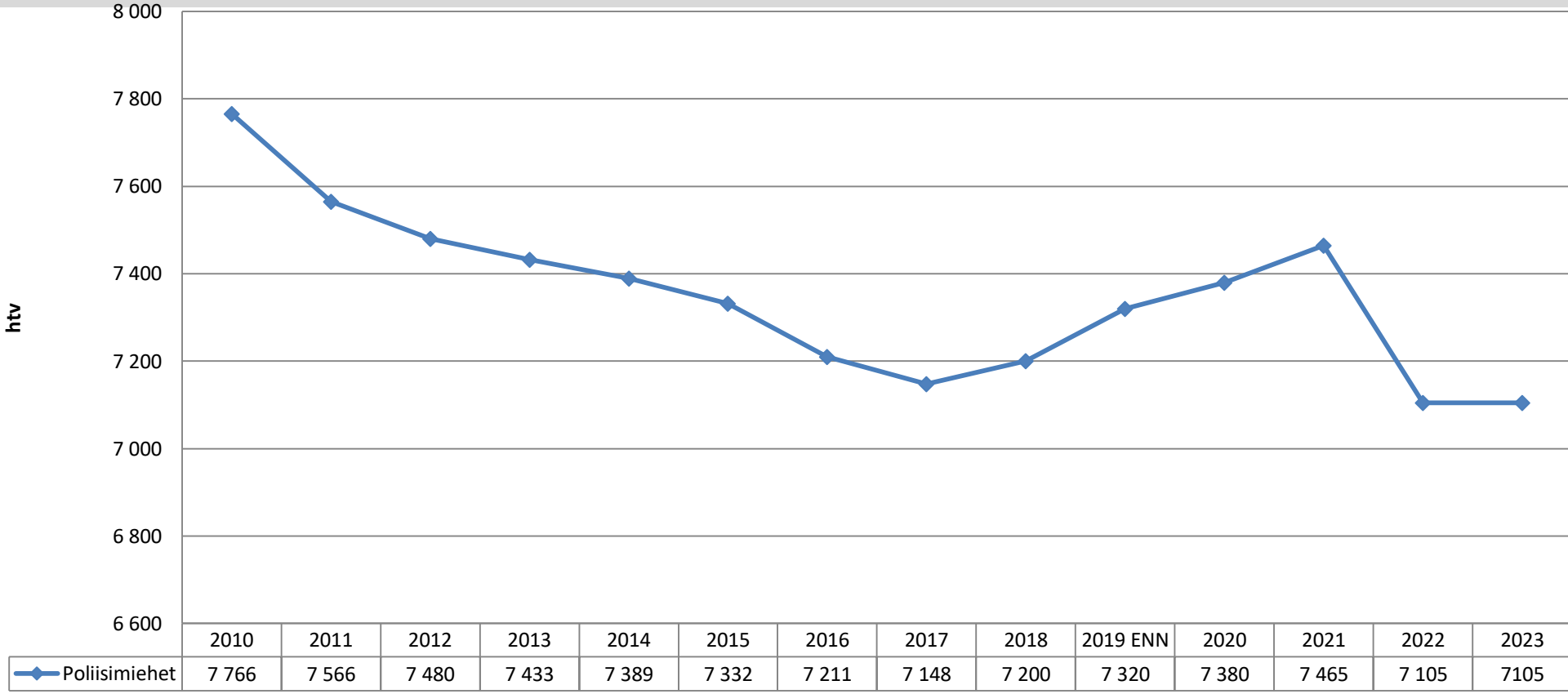

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 ENN	2020	2021	2022	2023
Poliisimiehet	7 766	7 566	7 480	7 433	7 389	7 332	7 211	7 148	7 200	7 320	7 380	7 465	7 105	7105

Historiavuodet sisältävät Suojelupoliisin v.2010-2015

POLIISI

Poliisin henkilöstön jakautuminen poliisin toiminnoittain

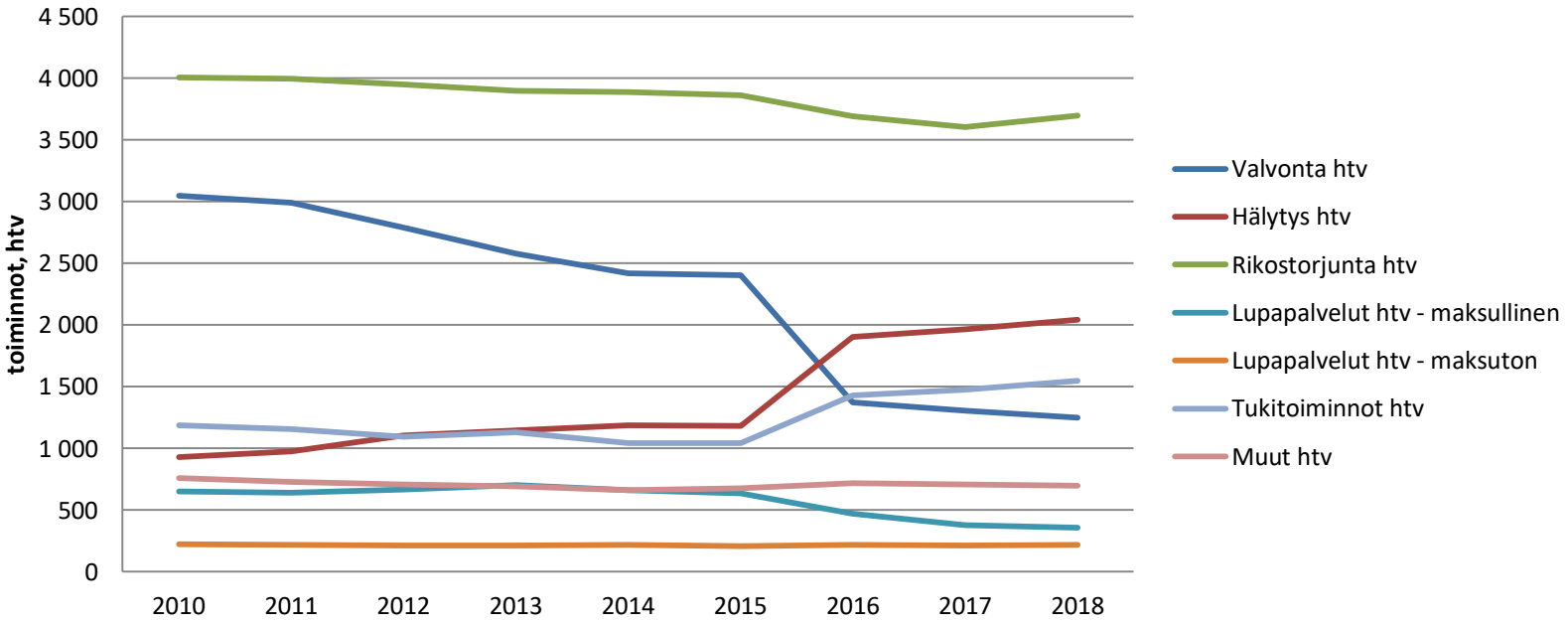

- Valvonnan htv-tason heikkeneminen sekä hälytystoiminnan kasvu
  - Hälytystoiminta toiminnallinen painopiste
  - Myös työajan kirjauskäytännöt muuttuneet (esim. ei-operatiivinen johtaminen tai koulutus nosti tukitoimintojen osuutta) valtiohallinnon yhteisen talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmän (Kieku) käyttöönoton myötä vuonna 2015. Samassa yhteydessä myös poliisi otti käyttöön uuden työajanseurantajärjestelmän.
- Rikostorjunta myös laskenut
  - henkilöstön määrä myös laskenut (kehyksen mahdollistama taso).

POLIISI

Koulutettujen poliisimiesten määrän kehitys

Lukumäärä	2018	2019 (arvio)	2020 (arvio)	2021 (arvio)	2022 (arvio)	2023-2025 (arvio)
Poliisimiehiä (vuoden alussa), htv	7250	7260	7380	7500	7680	7850
Poistuma, lkm	220	222	227	224	269	235
* eläke-poistuma	139	141	146	143	188	154
* muut poistuma	81	81	81	81	81	81
Valmistuva, lkm	237	313	347	400	400	400

Budjettirakenne 2020 (arvio)

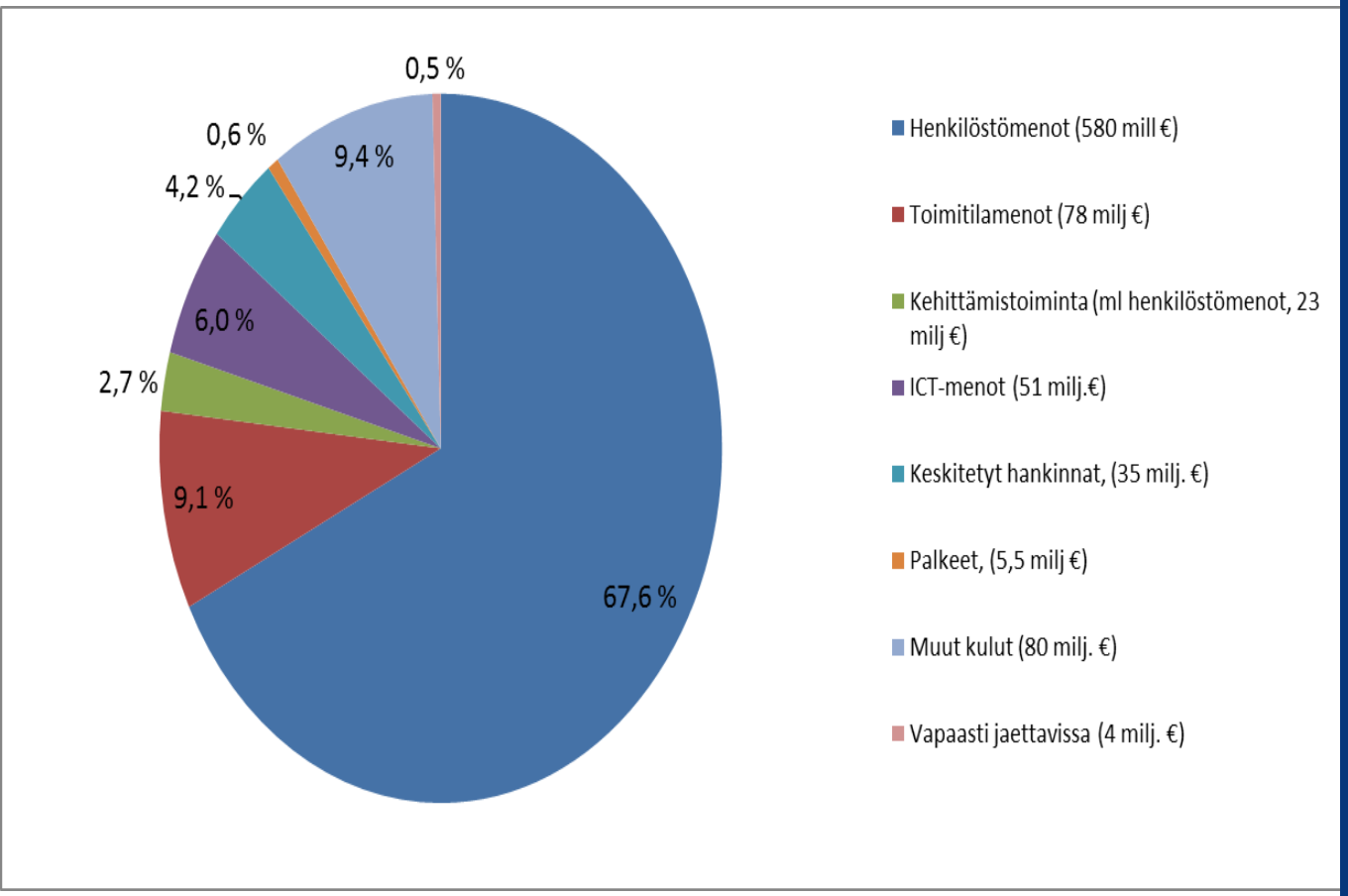

Yllättäviin menoihin on vain 4 M€. Yksin presidenttien Trumpin ja Putinin vierailu maksoi poliisille 2,7 M€.

Poliisin rahoituksen yleisiä huomioita

- 1. Pitkään jatkunut rahoituksen alijäämäisyys näkyy edelleen siinä, että isoille budjeteille tyypillistä liikkumavaraa ei ole, vaan kaikki liikkumavarat on "syöty" aiempina vuosina.
- 2. Poliisin suunnittelu ja rahoitus on toteutettu selkeästi poliisimiesmäärä edellä, jolloin kaikesta muusta on jouduttu leikkaamaan ja investointivelka on kasvanut. Kiinnikurominen on vaikeaa ja aikaa vievää.
- 3. Henkilöstömenojen osuus kustannuksista on laskenut. Muut jo leikatutkin menot rasittavat henkilöstöön kohdennettavaa rahoitusta.
- 4. Poliisin budjettia tulee tarkastella kokonaisuutena.

Rahoitustilanteen kehitys 2019–2023

- Vuoden 2019 tavoiteltu poliisimiesten määrä on runsas 7300
  - vuoden 2018 toteuma oli 7202 henkilötyövuotta.
- Vuoden 2020 tavoiteltu poliisimiesmäärä on 7380
  - nykyrahoituksella saavutettavissa
  - vastaa myös koulutettujen poliisimiesten määrää ko. vuonna
  - haasteena kuitenkin kasvavat ICT- , ajoneuvo- ja toimitilamenot.
- Poliisimiesten määrä kehyskaudella 2021-2023
  - Vuoden 2021 päästään laskennallisesti lähelle 7500 htv-määrää
  - nykyrahoitustaso ei tätä mahdollista (7500 poliisimiestä v. 2021 eteenpäin ilman erityistoimenpiteitä tai lisärahoitusta)
  - haasteena kasvavat ICT- ajoneuvo- ja toimitilamenot
  - yleinen kustannustason nousu.

Rahoituksen haasteet

Vuonna 2020 haasteena ovat

- ajoneuvot
- toimitilat
- ICT-menot
- telepakkokeinojärjestelmä
- mobiilihenkilökortti

Vuonna 2021

- haasteena edelleen ajoneuvot, toimitilat ja ICT-menot

Vuosina 2022–2023

- aiempien haasteiden lisäksi myös htv-määrän saavuttaminen

Poliisin ICT-menojen kehitys

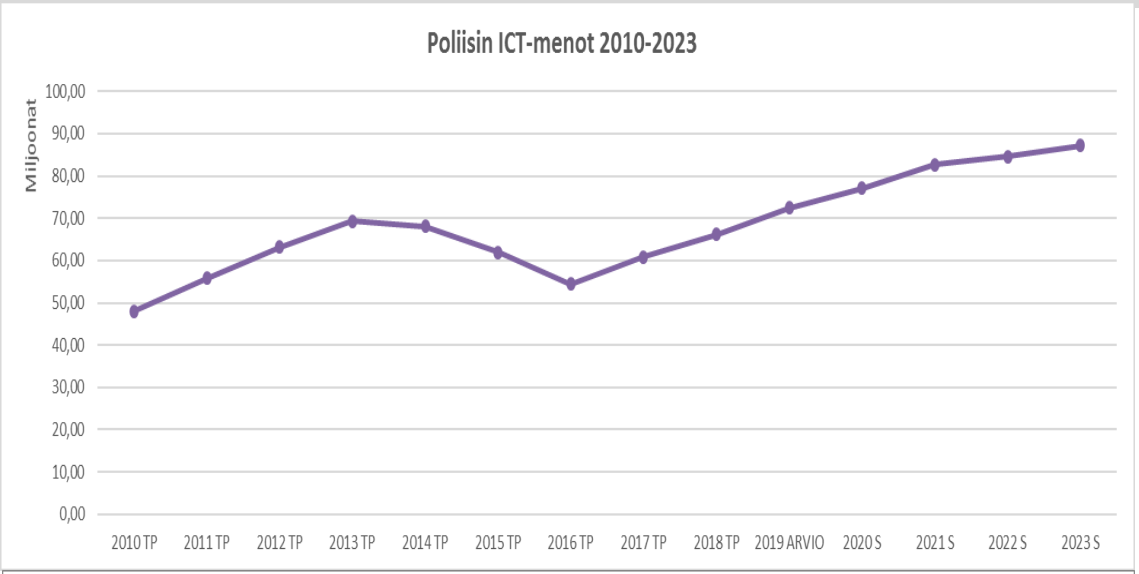

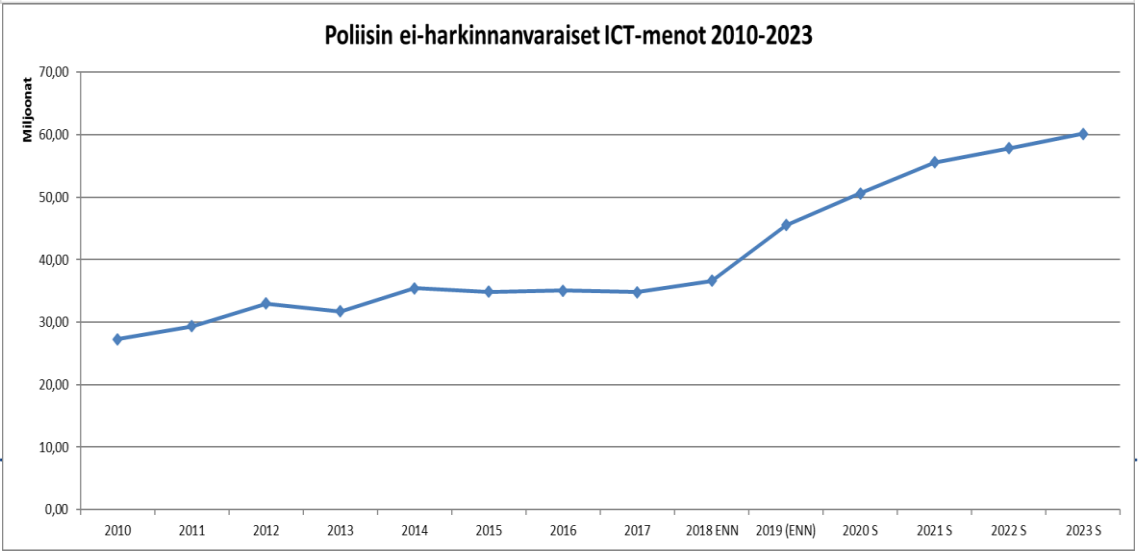

- *ICT-menot kokonaisuutena* sisältävät kehittämishankkeet (pl. henkilöstökulut), ei-harkinnanvaraiset ICT-menot sekä muut kiinteästi tietohallintoon liittyvät palvelujen ostot ja hankinnat.

- *Ei-harkinnanvaraiset* ICT-menot koostuvat mm. Tuve-palvelusopimuksesta, Tori-palvelusopimuksesta, tietojärjestelmien ylläpidosta, tietojärjestelmien kehittävästä ylläpidosta ja viestiverkkojen ylläpidosta.

POLIISI

Poliisin toimitilakulujen kehitys

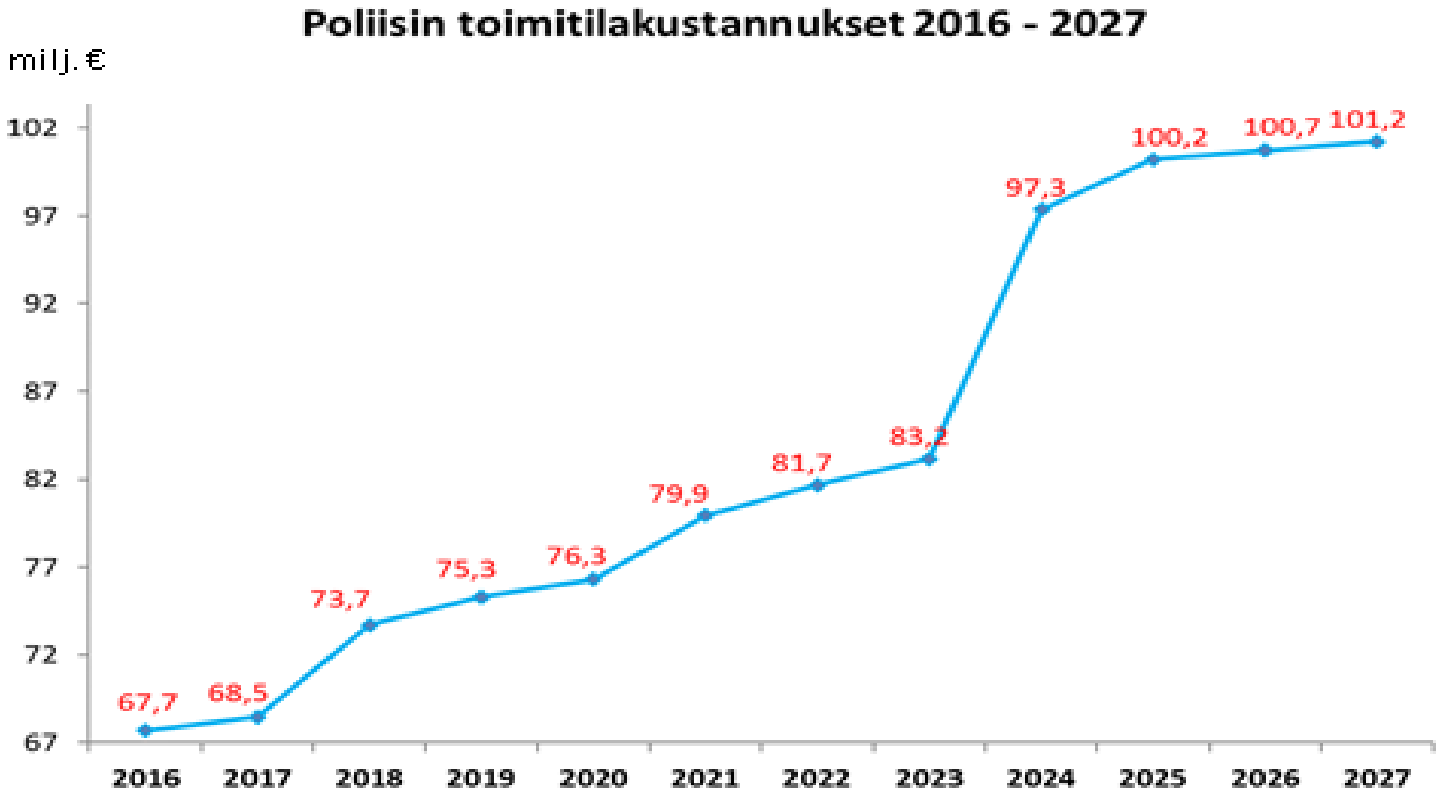

Vuokrasopimukset | Laajuus | Tilatehokkuus | Vuosivuokra | Henkilötyövuodet | Työtilat €/htv

Tehtäväsidonnaisuus, esimerkkinä huumeratti

2–4 tuntia per tapaus (n. 8000 tapausta vuodessa)

1) Huumepikatesti kiinnioton yhteydessä
2) Paikanetsintä ajoneuvoon
3) Mahdollisen kolaripaikan toimenpiteet (autonsiirto, liikenteenohjaus, ym.)
4) Valokuvaus tapahtumapaikalla
5) Kenttälomakkeen täyttö
6) Rikosilmoituksen kirjaaminen: osalliset, tieliikenneolosuhteet, omistussuhteet, ajoneuvot ja liittymät, seloste, puhalluskokeet ym.
7) Verikokeet terveyskeskuksessa tai sairaalassa
8) Lääkärin tekemä kliininen testi
9) C-lomake partion havainnoista kuljettajan ajokunnosta
10) Henkilönkatsastuspöytäkirjan täyttäminen
11) Humalatilantutkimuspyynnön kirjoittaminen
12) Kiinniotetun kuljetus poliisivankilaan
13) Kiinniottopöytäkirjan täyttäminen henkilön kiinniotosta
14) Paikanetsintä- ja takavarikkopöytäkirjan kirjoittaminen
15) Aineiden kuljetus takavarikkovarastoon
16) Mahdollisten TEK (rikospaikka- tmv.) -näytteiden toimittaminen tekniikkaan tmv.
17) Väliaikaisen ajokiellon määrääminen ja sitä koskevien merkintöjen tekeminen liikenneasioiden rekisteriin

Vähennetään tai kevennetään muotomääräyksiä ja kehitetään teknologiaa ja tietojärjestelmiä siten, että tehtävien hoitamiseen käytettävä aika saadaan lyhenemään

Rikosprosessin kuvaus ja analysointi Pohan aloitteesta yhdessä SM:n ja OM:n kanssa